

■ Občasnik Gledališča Koper in
■ Obalnih galerij Piran
■ Letnik XIV ■ Številka 2 ■ Junij 2016
■ Brezplačni izvod ■ ISSN 1854-0449

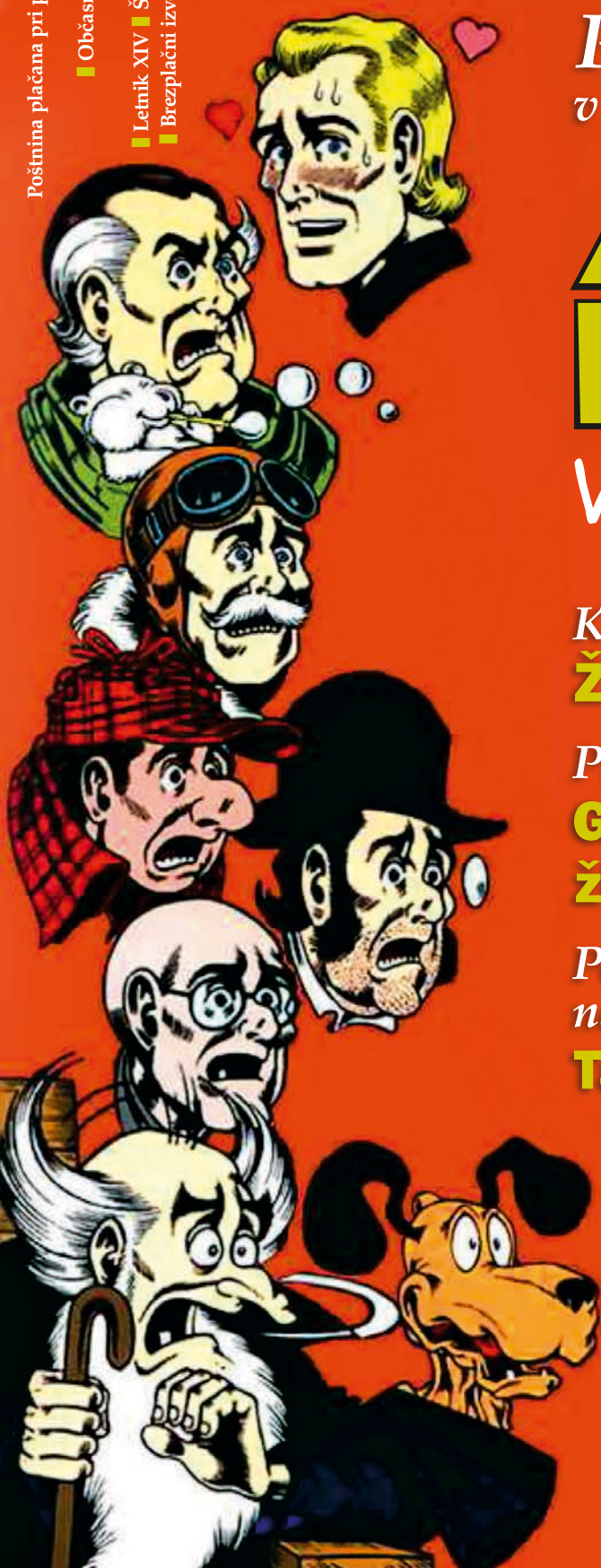
ALAN FORD

VRNITEV ODPISANIH

Živimo v času antijunakov

Grunf, izumitelj wirelessove žice in preostalih norosti

Tantadruj

Predrag Lucić

Alan Ford / Vrnitev odpisanih

(Alan Ford & Grupa TNT u epizodi

Povratak otpisanih)

Po motivih stripa Maxa Bunkerja in Magnusa

Krstna uprizoritev

Prevajalec **Nebojša Pop Tasić**

Režiser **Kokan Mladenović**

Avtorica glasbe **Irena Popović**

Kostumografinja **Tatjana Radišić**

Scenograf **Milan Percan**

Koreografinja in

oblikovalka giba **Andreja Kulešević**

Asistentka režije **Renata Vidić**

Oblikovalec svetlobe **Jaka Varmuž**

Oblikovalki maske **Tina Humar**

Inga Mijatović

Igralci:

Broj jedan

Bob Rock

Alan Ford

Sir Oliver

Grunf

Jeremija

Debeli šef

Prvi član Evropske trojke

Drugi član Evropske trojke

Treći član Evropske trojke

Beppa Joseph alias

Pepca Al-Jusufi

Superhik alias

Milogled Bluff alias

Superhikmet Al-Koholi

Baby Kate

Herr Trinkgeld alias

Al-Bakšiši

General War

Lojalni in nelojalni

državljeni ...

Aleš Valić

Gorazd Žilavec

Igor Štamulak

Mirsad Tuka

Rok Matek

Davor Golubović

Armin Omerović

Armin Omerović

Davor Golubović

Andela Kusić

Elma Juković

Mirsad Tuka

Andela Kusić

Rok Matek

Mirsad Tuka

Gorazd Žilavec

Davor Golubović

Aleš Valić

Mirsad Tuka

Igor Štamulak

Rok Matek

Elma Juković

Andela Kusić

Armin Omerović

Boris Cavazza

Glas pripovedovalca

Tonski tehnik **Alen Kump**. Lučni tehnik **Alen Hrvatin**. Rekviziterja **Ivo Štoković** in **Roman Šantek**. Vodja tehnike **Milan Percan**, odrski mojster **Franc Kramperšek**. Sceno sta izdelala **Franc Kramperšek** in **Jadran Bizovičar**. Grafika **Noemi Zonta**. Print **Graafika Jadran**. Kostume so izdelali v gledališču **Kamerni teatar 55**. Odrska tehnika **Roman Šantek** in **Ivo Štoković**. Garderobierka **Anja Uković**.

Premiera:

10. junij 2016 ob 20. uri v Gledališču Koper.

Predstava nima odmora.

Sezona 2015/16

Uprizoritev 6

Alan Ford, kot ga uprizarja Gledališče Koper danes – razen naslova in likov – najbrž nima veliko skupnega z uprizoritvijo **Alana Forda**, ki ste jo pred dvema desetletjema režirali v Beogradu. Pa vendar – kakšno je bilo tedanje gledališko »branje« stripa?

Alan Ford je leta 1994 na odru Gledališča na Terazijah zaživel kot muzikal, a je – kljub svoji glasbeno-gledališki formi, ki v veliki meri ukinja satiričnost – ostal provokativen. Uprizarjali smo ga namreč v hrvaškem prevodu, v izmišljenem »fordovskem« jeziku, ki ga je za prevode stripov *Alana Forda* iznašel prevajalec Nenad Brix, in lahko verjamete, da je bila raba tega posebnega hrvaškega jezika na beograjskem gledališkem odru v času vojne s Hrvaško za mnoge subverzivno dejanje.

Zakaj Alan Ford danes? Zaradi nostalgije?

Alan Ford je močno zaznamoval mojo generacijo. S svojim humorjem in z družbeno satiro, antijunaki, zbranimi v Grupi TNT, ki jim vedno uspe rešiti svet, je ta strip izoblikoval tudi nekatera naša mladostniška stališča, naše poglede na svet in dogajanje v njem. Koprski uprizoritev seveda ni odraz teh stališč, prav tako ne nostalgije, iz stripa zajema le njegovo bistvo – aktualnost in satiričnost. Ko je Dalí vprašal Jeana Cocteauja, kaj bi najprej rešil iz muzeja Prado, če bi ta nenadoma zagorel, je Cocteau odgovoril: »Rešil bi ogenj.« Dalíjev odgovor je bil bolj ostroumen: »Jaz bi najprej rešil zrak iz Velasquezovih Las Meninas.« Dalí bi reševal »zrak«, mi smo rešili satiričnost.

Iz »muzeja« Alana Forda ste rešili le satiro?

Satiro in like! Besedilo je Predrag Lucić napisal posebej za koprsko uprizoritev, v kateri sva želela skozi znane stripovske junake spregovoriti o aktualnem trenutku, o svetu in o Evropski uniji, v katero je Slovenija že vstopila in v katero si tako goreče želijo države, od koder je večji del ustvarjalcev naše predstave.

Med šestimi razlogi za priljubljenost stripa *Alan Ford* pri bralcih avtor knjige *Cvetličarna v hiši cvetja*, Lazar Džamić, navaja, da stripovski liki izhajajo iz likov *commedie dell'arte*. Vam je *Alan Ford* bližji tudi zaradi tega »gledališkega« momenta?

Navdih za stripovske like sta v bogati tradiciji *commedie dell'arte* našla že avtorja stripa, Max Bunker in Magnus, zame pa so ti stripovski junaki le poosebljeni liki, dovolj slavni in tako prisotni v popularni kulturi, da jih doživljam kot osebe, individuum, ne kot predstavnike določenih tipov. Ker živimo v času, v katerem so nas izdali skoraj vsi heroji (ko pomislim, da ima še kdo poštene in plemenite namene narediti svet boljši, sem vedno znova razočaran), so mi ti stripovski junaki bližji kot antijunaki. Ne verjamem več v heroje, čas je za antiheroje. In uspešnejših, zanimivejših in boljših antiherojev, kot so člani Grupe TNT, ni!

Antijunaki ali le posebneži, avtsajderji?

Ti liki nimajo značilnih lastnosti stereotipnih stripovskih junakov; drugačno je njihovo socialno poreklo, njihov humor je poseben, in čeprav se ukvarjajo s poslom, ki ga ne obvladujejo, se vsaka njihova naloga vedno uspešno izteče. Gre za nekakšno antibondovsko strukturo, v kateri ni prostora za prave junake, ampak le za smešne, *smotane* in nevesče tajne agente, med katerimi obstajajo zanimivi in kompleksni odnosi.

V (črno)humornih situacijah *Alana Forda* so bralci pred desetletji prepoznali absurdne situacije, ki so jih proizvajale takratne družbenopolitične kontradiktornosti ter relativna liberalnost tedanjega časa in prostora. Lucićeva priredba je v kritiki današnje družbe

bolj jasna in neposredna. Je *Alan Ford* s takšno neposrednostjo izgubil nekaj nekdanje privlačnosti?

Ni je izgubil, saj sem prepričan, da je napočil čas za aktualnejšega *Alana Forda*. Sloves stripa in njegova sentimentalna vrednost lahko opravičita njegovo odrsko realizacijo, vendar mora biti ta aktualna, mora se navezovati in odzivati na dogodke doma in v svetu, občinstvu, ki *Alana Forda* ne pozna, pa ob smehu in zabavi dati tudi možnost za razmislek o temeljnih vrednotah, na katerih smo zasnovali združeno Evropo in od katerih so danes ostale le puhle fraze.

Ste pri pisanju *Alana Forda* avtorju besedila Predragu Luciću pustili proste roke ali ste bdeli nad njegovim pisanjem, mu prišepnili to ali ono domislico, aktualnost iz slovenske stvarnosti?

Da sva uspešen dvojec, sva dokazala že pri dramtizaciji Dumasovega romana *Trije mušketirji*, za katero je Lucić napisal odlične borbene songe, uprizorjena pa je bila jeseni 2013 v HNK Ivana pl. Zajca na Reki. Dobro sodelujeva in čeprav je Predrag pri *Alanu Fordu* podpisal kot avtor besedila in songov, na besedilo gledam kot na najino skupno delo; ves čas pisanja sva skupaj preverjala zapisano, se veliko pogovarjala, svetoval sem mu, kaj naj piše za posamezne igralce ... Med nama ni ničesar nedorečenega, nobene nečimrnosti, pomembna je le uprizoritev, predstava, in zaradi nje delava skupaj.

Ena od odlik besedila je, da predstavo lahko spremlja vsak, tudi tisti, ki stripa ne pozna. Je sploh še pomembno, da gre za junake *Alana Forda*, zlahka bi jih lahko nadomestila druga skupina posebnih.

Lahko bi jih nadomestila, toda zagotovo manj uspešno. Prav prepoznavnost likov *Alana Forda* je tista, ki močno skrajša ekspozicijo dramskega dogajanja, saj v trenutku, ko gledalec prepozna lik, prepozna tudi njegov karakter, njegovo predzgodbo; njihova prepoznavnost je gledalcu v pomoč pri spremljanju in razumevanju odrskega dogajanja.

V uprizoritvi, v kateri poudarjate satiro, je veliko glasbe, nastopajoči odpojejo deset songov. Kako bi žanrsko opredelili *Alana Forda*?

Uprizoritev vsebuje dovolj glasbe in songov, da lahko o njej govorimo kot o glasbeni komediji, in prav tako je dovolj humorna in družbeno kritična, da jo lahko imenujem satira. Satirično-glasbena komedija torej.

Odločitev za koprodukcijo z gledališčem Kamerni teatar 55 iz Sarajeva je bila zamisel direktorice gledališča Koper Katje Pegan. Se je dvojezičnost izkazala za prednost ali slabost?

Dvojezičnost je prednost uprizoritve, saj je Brixijev jezik, ki ga je v besedilu ohranil tudi Lucić, pravo umetniško delo. Vsi, ki smo v nekdanji Jugoslaviji odraščali z *Alanom Fordom*, smo strip z velikim zadovoljstvom prebirali v avtentičnem jeziku in zato sem prepričan, da bodo pravi poznavalci *Alana Forda* tudi v predstavi v njem uživali bolj kot v slovenskem prevodu – del besedila smo v uprizoritvi ohranili v izvirniku –, ki ga je sicer odlično opravil Nebojša Pop Tasić.

Če bi bila premiera *Alana Forda* najprej v Sarajevu, bi z Lucićem »fordovce« umestila v drugačno zgodbo?

Zgodba bi bila najbrž drugačna, zagotovo pa s satirično ostjo in kritična do vsesplošne nemoralnosti naše politične in javne družbene sfere ter do Evropske unije, le-ta se je iz vizije nekdanjih plemenitih idealov združene Evrope spremenila v močno bruseljsko administracijo in z njo uničila demokratske vrednote, na katerih naj bi zrasla združena Evropa. Zgodba bi

lahko bila drugačna, satira pa bi bila uperjena v enake cilje, ne glede na to, ali bi predstavo najprej igrali v Sloveniji, Zagrebu, Beogradu ali v Sarajevu.

Je z udeležbo bosanskih igralcev uprizoritev postala še bolj univerzalna?

Zaradi njih *Alan Ford* – četudi je dogajanje postavljeno v Slovenijo, v Koper – ni samo slo-

cije, ki so ga prebirale, se niso imenovala alanfordovci in kot »stara romanca je ostal v svojem času in prostoru« (Mitja Velikonja). Se vam zdi, da so z globalno krizo zdaj izpolnjeni pogoji za njegovo veliko vrnitev?

Ne gre le za krizo Evrope, temveč za krizo herojev. Na našem političnem prizorišču ne najdemo niti ene osebnosti, stranke ali gibanja, ki bi mu državljani lahko verjeli. Naučili so nas fraz, ki vedno služijo osebnim koristi tistega, ki

manipulira z nami, tistega, ki na naših željah, da popravimo svet in ga naredimo boljšega, gradi dobiček, in svet zato postaja vse slabši prostor za življenje. V času lažnih junakov, junakov, ki delajo le za svojo, a ne splošno korist, se dobesedno poraja potreba za antijunaško zgodbo, v kateri ljudje, kot sem jaz ali vi, lahko naredimo svet prijaznejši in boljši. ■

Miha L. Trefalt

Živimo v času antijunakov

Pogovor z režiserjem **Kokanom Mladenovićem** pred krstno izvedbo *Alana Forda / Vrnitve odpisanih*

Foto: Jaka Varmuž

venska zgodba, ampak širša, satira o jugovzhodnem delu Evrope. Bolj kot o Slovencih, kritiki slovenskih političnih pomanjkljivosti *Alan Ford* govori o naši mentaliteti, zaprtosti, nagnjenosti k temu, da z nami manipulirajo in da tako manipulirani škodimo drug drugemu. To je zgodba vseh nas!

V vsaj dveh prizorih se mi je zdelo besedilo tako prepoznavno slovensko ...

Po strahu, zaprtosti in malomeščanski miselnosti se ljudje v Sloveniji bistveno ne razlikujejo od ljudi v Srbiji ali na Hrvaškem. Enaka mentaliteta – naj jo prikazujemo še tako različno v nekdanjih jugoslovanskih prostorih – je pravzaprav skupna vsem. Vsi imamo svoje strahove, vsi dopuščamo, da z nami ravna preračunljivo in v nas vzbujajo najbolj konzervativne in nizke strasti. Val prebežnikov iz Bližnjega vzhoda in Afrike je pokazal, kako se navadni ljudje, za katere največkrat menimo, da so v načelu dobri in vljudni, lahko spremenijo v desno naravnane konzervativne državljane, sebičneže, ki so za vsako ceno – četudi za življenje drugih ljudi – pripravljeni braniti to, kar je njihovo.

Alanu Fordu se kljub svoji kulturnosti ni uspelo zapisati v večnost in postati nesmrten; Alana Forda mladi ne poznajo, nihče ni poskušal nadgraditi stripa, genera-

Alan Ford je skupni naslov za serijo stripov, ki je od maja 1969 dalje izhajala v Italiji, od leta 1970 v prevodu Nenada Brixyja, pa tudi na tržišču nekdanje Jugoslavije (izdajatelj Vjesnik, Zagreb). Idejni oče in scenarist stripa Max Bunker (s pravim imenom Luciano Secchi) ter ilustrator Magnus (s pravim imenom Roberto Raviola) sta strip poimenovala po njegovem glavnem junaku, naivnem lepotcu Alanu Fordu, ustvarjenem po podobi irsko-britanskega igralca Petra O'Toola.

Strip je zasnovan kot kriminalka, govori pa o tajnih agentih, delujočih iz baze v zanemarjeni newyorški cvetličarni, ki za uborno ali nikakršno plačilo rešujejo svet pred hudodelci, iščejo usodne mikrofilme in sploh počnejo vse – resda s praznimi želodci, nenavadnimi prevoznimi sredstvi in tehnologijo – kar velja za stereotipne predstave o tajnih agentih. Junake stripa, zbrane v Grupi TNT, ki v klasični zasedbi šteje sedem članov, je Bunker povzel po likih commedie dell'arte; *Alan Ford* je zato – tako Lazar Džamić v knjigi *Cvetličarna v hiši cvetja* – »sijajna zbirka lazzijev, domisljic, dovtipov in šal«, narejena za 20. stoletje, izražena pa skozi edino formo, ki je tedaj omogočala »popolno in totalno izražanje tedanjega duha časa: skozi nadrealizem in družbeno satiro«.

Strip je postal popularen v matični Italiji, poskusi, da bi prodrli tudi na francosko, makedonsko, kosovsko in dansko tržišče ter v portugalsko govoreče države (v angleščino ni bil nikoli preveden), pa so se izjalovili že po prvih prevodnih številkih. Povsem drugačno usodo je strip doživel v nekdanji Jugoslaviji, kjer je kot fenomen popularne kulture presegel vsa pričakovanja in postal kulten. Vzrok? *Alan Ford* je bil kot silovita kritika sočasnega kapitalizma hkrati tudi kritika komunizma oz. vsake nekompetentne, avtoritativne in propagandistične družbene ureditve. V njem smo prepoznali aktualno realnost.

Maja 1975 je izšla 75. epizoda, zadnja, ki jo je izrisal Magnus (vrnil se je le še za slavnostno 200. številko). Risanje je prevzel Paolo Piffareiro in poznavalci stripa zatrjujejo, da je prvotna magija stripa izhlapela. Slovenci smo prvi prevod *Alana Forda* dobili leta 1993; v prosto slovenjeni verziji (Branko Gradišnik) Brixyjevega prevoda je izšlo 51 začetnih števil. ■

Grunf, izumitelj wirelessove žice in preostalih norosti

Ni treba biti Max Bunker alias Luciano Secchi, če hočeš napisati novo epizodo *Alana Forda*.

Dovolj je biti Grunf. In se brez pomisleka lotiti naloge, ki bo člane Grupe TNT pripeljala v Koper, jim odprla cvetličarno, razsuto, kot je tista v New Yorku, in jim naložila, naj rešijo kak ostuden problem. Problem, ki ogroža Evropo, denimo. In ki ga ne more rešiti nihče drug razen njih.

To je vse, kar je temu Grunfu rekel oni Broj jedan, ko ga je poslal raziskovat teren v Koper in okolico ter mu ukazal, naj tu nekje izvoli najti težavo.

Grunf pa kot Grunf; priden bolj kot pameten.

Seveda mu ni bilo težko najti – kaj enega – cel kup problemov iz vesoljne Evrope in jih razmetati tja, kjer jih sicer nikoli ni bilo. Tja, kjer nikomur ne bi padlo na misel, da bi jih sploh iskal.

Ni mu bilo težko vse te težave zaviti v bodočo žico, s katero so okrašene meje evropskih držav, in jo nastaviti kot zanko, v katero se bosta zapletla kraj in tudi dogajanje.

Brez pomislekov je ukradel posel gospodarjem sredozemskih pomorskih poti: vse čolne in splave s severa Afrike in Bližnjega vzhoda je preprosto naplaval na koprsko obalo. To mirno пристanišče za pretovarjanje vsega živega je preplaval z begunci, kakršnih ne pozna niti Lampedusa.

Ni se mu zdelo neuresničljivo niti najuglednejše evropske malopridneže zmamiti tja, kjer izobila ni. In jih nategniti, da prav tu napasejo svoj pohlep. Za povrh se mu niti najmanj neprimerno ni zdelo v to grunfovsko skrupucalo pripeljati svoje prijatelje iz Grupe TNT. No, naj sedaj kar oni seštejejo moči in pamet in razvozljajo njegovo burko.

- Ampak, Grunf, to je nemogoče!
- Nemogoče težave zahtevajo nemogoče rešitve!
- Zakaj vedno nas doletijo nemogoče naloge?
- Zato, ker Grupa TNT ne rešuje tistega, kar vsi preostali lahko.
- Mogoče preostali vedo, da je to nemogoče?

Foto: Jaka Varmuž

Če bi to vedela tudi Grupa TNT, je verjetno sploh ne bi bilo.

Grunf pa le ni bil tako okruten, da ne bi pomagal prijateljem v nesreči, v katero jih je spravil. Je pa zanje vseeno bolje, da jim s svojimi izumi ne pomaga on, temveč dovoli, da jim na pomoč priskočijo njihovi dobri stari sovražniki.

No, pomagala jim bosta Superhik in Beppa Joseph. Pa nikoli dovolj mrtva Baby Kate. Pa člani Evropske trojke, ki tako očarljivo spominjajo na tiste tri prašičjeglave svetnike mesta New York in ki svoje javne dolžnosti enako vseže usklajujejo s tajnimi posli.

— Ampak Grunf, kakšen biznis se lahko naredi iz vsega tega, kar si tukaj namešal? Kakšno korist bodo imeli od žice in beguncev?

— Pač nisem pokojni Magnus, da bi vam vse narisal.

Res bi bilo bolje, če jim Grunf ne bi risal Evrope, kakršna se mu zdi in ki jo le oni lahko rešijo.

V njegovi blodni glavi namreč Evropo brez meja po dolgem in počez, navzven in navznoter premreža rezilna žica.

V njegovih prividih v Evropi deluje industrija strahu pred ljudmi in proizvodnja ljudi za strah.

Njegovemu zamegljenemu pogledu se zdi, da je evropska birokracija svojo neumnost spremenila v zaščitni model intelektualne lastnine.

Njegova preprosta pamet ne more dojeti, zakaj gospodarji evropskega trga ljudem prepovedujejo, da bi svoje vino imenovali z imenom, ki ga uporabljajo od pamtiveka.

V njegovih zmedenih mislih se teran meša s terorjem, med nepovezanimi osebami in pojavi pa se pletejo še bolj brezzvezne povezave.

— Ampak, Grunf, od kod vse te norosti?

Grunf ne pozna odgovora.

Morda se skriva v trafikah, ki so že zdavnaj končale na komunalnih deponijah. Trafike, v katerih je kot mulc kupoval stripe. Pozneje tudi časopise.

Potem se je v njegovi glavi vse dokončno tako pomešalo, da še zdaj ne ve, kaj je kaj. In misli, da se najbolj objektivni časopis imenuje *Alan Ford*.

Bržčas je zato Grunf. Ujetnik starih stripov. Mulc iz starih trafik. Besedilo iz starih časopisov. Stari norec v novi epizodi. Ki seveda ni v nobeni zvezi z resničnimi dogodki. Kajti v tej epizodi bo Evropa odrešena. Samo po zaslugi Grunfovih prijateljev. ■ **Predrag Lucić**
Prevedla Irena Urbič

Prvič v Gledališču Koper

Foto: Jaka Varmuž

Predrag Lucić Rojen Splitčan, ki je po študiju gledališke in radijske režije na beograjski Fakulteti dramskih umetnosti (diplomsko predstavo je pripravil na odru gledališča v Tuzli) leta 1989 začel kot avtor besedil sodelovati pri Feralu, satiričnem podlistku časopisa *Nedjeljna Dalmacija*. Leto pozneje je s Feralom prestopil k časopisu *Slobodna Dalmacija*. Leta 1993 je s skupino sodelavcev ustanovil satirično-politični štirinajstdnevnik *Feral Tribune* in prve izdane številke podpisal kot glavni in odgovorni urednik. Istega leta je *Feral Tribune* postal tednik in Lucić je vse do njegove ukinitve 2008 deloval kot urednik, avtor besedil, urednik spletne strani in urednik Biblioteke *Feral Tribune*.

Po ukinitvi je postal novinar reškega časopisa *Novi list*, v katerem od leta 2009 do danes objavlja dnevno kolumno *Trafika*, od leta 2011 pa piše *Stenograme & kamenograme*, ki jih predvaja Radio Svobodna Evropa.

Predrag Lucić je tudi avtor pesniških zbirk *Haiku haiku jebem ti maiku* (2003), *Ljubavnici iz Verone* (2007), *Mjesec iznad Splita* (2012) in audio knjige pesmi *Filter Jugoslavija* (2011). Objavil je dela *Sun Tzu na prozorčiču I, II* (2009), *Bezgača povjesne zbiljnosti* (2010), *Gusle u magli* (2013), v soavtorstvu z Borisom Dežulovićem pa *Greatest Shits – Antologija suvremene hrvatske gluposti* (1998).

Skupaj z Dežulovićem od leta 2007 nastopa kot potujoči kabaret *Melodije bljeska i oluje / Melodije borbe i pretvorbe / Melodije svega i svačega* ...

Je avtor besedil za songe v uprizoritvi *Trije mušketirji* A. Dumasa v režiji Kokana Mladenovića (HNK Ivana pl. Zajca, Reka) in songe v *Materi korajži in njenih otrocih* B. Brechta v režiji Dušana Jovanovića (HNK Split).

Živi in ustvarja v Splitu. ■

Mirsad Tuka — dramski igralec

Kot študent tretjega letnika dramske igre na Fakulteti dramskih umetnosti v Beogradu je leta 1991 debitiral v Filipovičevem filmu *Praznik v Sarajevu* in igral v uprizoritvah beograjskih gledališč. Po končanem študiju je ustvaril opazne vloge v uprizoritvah KPGT-ja.

Po prihodu v Sarajevo je leta 1996 postal član gledališča Kamerni teatar 55, v katerem je odigral vrsto nosilnih vlog (koprski gledalci se ga spominjamo po vlogi Švabe v Mihanovičevi *Žabi*), kot gost je nastopil v uprizoritvah Sarajevskega vojnega gledališča (SARTR), v beograjskem Jugoslovanskem dramskem gledališču, na Dubrovniških poletnih igrah, v Bosanskem narodnem gledališču v Zenici in v Narodnem gledališču Tuzla. Posnel je več filmov in nadaljevanj, med katerimi velja omeniti filme *Zapuščen* (r. A. Bakrač), *Nafaka* (r. J. Duraković), *Remake* (r. D. Mustafić), *Podzemlje* (r. E. Kusturica) in TV serije *Lud, zbunjen, normalan*, *Zabranjena ljubav* in *Crna kronika*.

Za svoje delo je prejel najvidnejše domače nagrade (med njimi tri na Gledaliških srečanjih v Brčkem in dve na Festivalu BH. Drame), večkrat pa so ga nagradili tudi v tujini. ■

Davor Golubović — dramski igralec

Rodil se je v Sarajevu, kjer je na tamkajšnji Akademiji scenskih umetnosti letos tudi diplomiral. V času študija je v sodelovanju z RTV Slovenija in SCCA/PRO.BA posnel kratki film z naslovom *Stopnice* (r. M. Mandić), televizijsko nadaljevanko *Kriza* (r. E. Jukić) in internetno serijo *Samo kažem* (r. J. Gavrilović). Nastopil je v glasbeno-scenskem performansu *Stoljeće mira nakon stoljeća ratova* ob stoti obletnici začetka prve svetovne vojne.

Širši javnosti je postal znan z objavo izpitnega videa Andreja Hamzića, z naslovom *Jebi* se na svetovnem spletu, ki neposredno in cinično obračunava z bosansko-hercegovsko resnico ter mentaliteto prebivalcev Bosne in Hercegovine. ■

Armin Omerović — dramski igralec

Osemleten je prvič nastopil na odru, trinajstleten je posnel svoj prvi film *Pot lubenic* (r. B. Schmidt), petnajstleten drugega, *Armin* (r. O. Sviličić), ter z njima obšel največje filmske festivale. Za naslovno vlogo je prejel več nagrad in bil leta 2008 v Los Angelesu nominiran za najboljšega mladega igralca (Young Artist Award). V času študija na Akademiji dramskih umetnosti v Tuzli, kjer je kot najboljši študent generacije diplomiral leta 2014, je nastopil v filmih *Halimina pot* (r. A. Ostojić) – film je osvojil 32 svetovnih filmskih nagrad –, v japonskem TV filmu *Sarajevo – Romeo and Juliet*, v filmu *Turist* (r. A. Shaban) in v turškem kratkometražnem filmu *En Uzun yol* (r. E. Ates), ki se je uvrstil med prvih 10 turških kratkih filmov leta. V zadnjih dveh letih je posnel še *Past nevidnega otroka* (r. Š. Gegić), *Hiljadorko* (r. N. Đurić) in *Mrtve ribe plavajo na hrbtu* (r. K. Milić).

Igralsko znanje je pridobival tudi na delavnicah, ki so jih na Berlinu vodili Meryl Streep, Keanu Reeves in Jeremy Irons. Posnel je TV nadaljevanke *Crno bijeli svijet* (r. G. Kulenovic), *Kud puklo da puklo* in *Dobrodošli u Orient* *Expres* ter odigral več vlog v neodvisnih gledaliških produkcijah. ■

Andela Kusić — dramska igralka

Rojena Splitčanka, ki je po študiju dramske igre na Akademiji scenskih umetnosti v Sarajevu v razredu profesorja E. Brava in višje asistentke D. Pinjo letošnjega januarja pod mentorstvom profesorja A. Glamočaka diplomirala z vlogo Eve v Bergmanovi *Jesenski sonati* na odru sarajevskega gledališča Kamerni teatar 55. Že med študijem je sodelovala s priznanima bosansko-hercegovskima režiserjema Selmo Spahić in Dinom Mustafićem ter se v tretjem letniku občinstvu festivala MESS predstavila z izpitno predstavo I. Martinića *Drama o Mirjani in tistih okoli nje*.

Dodatno se je izobraževala na številnih delavnicah festivala MESS in Sarajevskega filmskega festivala ter delavnicah, ki so jih vodili P. Magelli, B. Lustig, A. Jolie, J. Lauwers, R. Rand idr.

Za svoj prvi profesionalni angažma šteje nastop v uprizoritvi *Antigona – 2000 let pozneje* (r. L. Udovički), v produkciji Teatra Ulysses in Scene MESS; za prvi profesionalni filmski angažma pa film *Smrt v Sarajevu* (r. D. Tanović), ki je na letošnjem Berlinu osvojil dve nagradi. ■

Elma Juković — dramska igralka

Rojena Beograđanka, ki je mladost, prežeto s plesom in gledališčem – vrsto let je bila članica plesnega ansambla Waterdance, igrala je v mladinskem ljubiteljskem gledališču Juventa, vodi ga igralka Jasna Diklič, in sodelovala v gledališki delavnici na Prvi gimnaziji, ki jo je obiskovala – preživela v Sarajevu. Leta 2009 je vpisala študij dramske igre na sarajevski Akademiji scenskih umetnosti, kjer je oktobra leta 2014 z vloge Claire v Genetovih *Služkinjah* diplomirala na odru gledališča Kamerni teatar 55; uprizoritev je še vedno na repertoarju.

Kot igralka v svobodnem poklicu živi in ustvarja v gledališču, na televiziji in pri filmu – v Sarajevu. Trenutno je honorarno angažirana v dveh sarajevskih gledališčih. ■

Irena Popović — skladateljica

Po diplomu na beograjski Fakulteti za glasbeno umetnost je magistrski študij kompozicije in orkestracije končala na salzburški univerzi Mozarteum. Pomembno mesto v njenem skladateljskem opusu zavzemata scenska in filmska glasba. Sodelovala je z režiserji Urbanom Andrašem, Oliverjem Frlićem, Kokanom Mladenovićem, Snežano Trišić idr.

Je dobitnica številnih nagrad, med njimi dveh Sterijevih za glasbo v predstavah *Koštana* (Narodno gledališče Subotica) in *Rodoljubci* (Narodno gledališče Beograd), obe v režiji U. Andraša, dveh nagrad na Festivalu malih odrov na Reki za uprizoritvi *Antikrista* (r. U. Andraš) in *Očeta na službeni poti* (r. O. Frlić), nagrade za glasbo na filmskem festivalu v Antaliji za film *Enklava* (r. G. Radovanović) ter nagrad za glasbo v predstavah *Opera ultima* in *Julij Cezar* (r. K. Mladenović) na Festivalu profesionalnih gledališč Vojvodine.

Je ustanoviteljica skupin Prerađivacka industrija muzičkog materiala in vokalnega kulturno-umetniškega društva žensk v ekspanziji, ki združuje umetnike vsega sveta. ■

Tatjana Radišić — kostumografinja

Diplomirala je na Fakulteti likovnih umetnosti in magistrirala na Oddelku za kostumografijo na Fakulteti uporabnih umetnosti v Beogradu. Od leta 1996 do danes je ustvarila kostume za več kot sto dramskih in opernih uprizoritev, filmov, televizijskih in komercialnih produkcij, predvsem pa za muzikale – doma in v tujini –, ki ostajajo njena največja strast. Na kostumografsko pot je stopila v rojstni Kikindi, nadaljevala v drugih srbskih gledališčih, na Hrvaškem, v Nemčiji, Romuniji, na Irskem, v Avstraliji in v Ameriki, kjer je živela in ustvarjala med letoma 2000 in 2009.

Za svoje delo je prejela več nagrad in priznanj, kar trikrat so jo nominirali za prestižno ameriško nagrado Joseph Jefferson. Leta 2004 se je po izboru New York City Magazine uvrstila med 50 vodilnih gledaliških ustvarjalcev v Čikagu. Z režiserjem Kokanom Mladenovićem je sodelovala pri desetih uprizoritvah, koprski gledalci pa so njene kostume lahko prepoznali v predstavi *Kavboji* na lanskem PPF. ■

Andreja Kulešević — koreografinja

V Novem Sadu rojena prvakinja baleta Srbskega narodnega gledališča iz Novega Sada je srednjo baletno šolo v razredu Biljane Njegovan zaključila v rojstnem mestu in leta 1997 postala članica ansambla novosadskega baleta. Na tamkajšnjem odru je odplesala številne solistične vloge klasičnega repertoarja, bila zanje tudi nagrajena in se v zadnjem desetletju uveljavila tudi kot koreografinja in oblikovalka odrskega giba.

Med nagradami, ki jih je prejela za svoje delo, velja omeniti dve Sterijevi nagradi za oblikovanje giba v uprizoritvah v režiji Kokana Mladenovića (*Pomarančna koža* M. Pelević in *Doktor Nušić* po Nušićevi komediji *Dr*) ter zlato medaljo Jovana Đorđevića, največje priznanje Srbskega narodnega gledališča.

Andreja Kulešević, ki je leta 2010 nastopala v projektu holandske skupine Station Zuid, aktivno sodeluje tudi v Forumu za novi ples Srbskega narodnega gledališča. ■

Podeljene **primorske gledališke nagrade** tantadruj

Primorsko gledališko nagrado tantadruj, ki smo jo Gledališče Koper, SNG Nova Gorica in Slovensko stalno gledališče iz Trsta ustanovili z namenom, da počastimo ustvarjalce sodobnega primorskega gledališča in njihove dosežke, smo letos podelili že šestič, drugič v Gledališču Koper. Vse tri nagrade – tantadruja za igralsko kreacijo in za gledališki dosežek ter tantadruj za življenjsko delo – so tokrat ostale v koprskem gledališču. Prejeli so jih Rok Matek, ustvarjalci uprizoritve Trio in Boris Cavazza.

Priložnostne slovesnosti ob podelitvi nagrad, na kateri je premiero doživel tudi dokumentarni film *Gledališče ob morju – 500 in 15 let ljubezni in gledališča*, so se ob ministru za kulturo Tonetu Peršaku in slavnostni govornici, vodji Sektorja za umetnost Direktorata za ustvarjalnost na Ministrstvu za kulturo, Vesni Jurca Tadel, udeležili najvidnejši občinski predstavniki, v. d. generalnega direktorja RTV Slovenija mag. Marko Filli ter številni prijatelji gledališča.

O treh strokovnih nagradah sta odločali dve neodvisni tričlanski žiriji. Žirija, ki so jo sestavljali Aleš Valič (predsednik), Gregor Butala in Ana Perne, je presojala devet prijavljenih predstav in se po temeljitim premisleku – tokrat je ob standardnem kriteriju uprizoritvene kakovosti in presojanju na osnovi žanrskih zasnov glede na velik delež koprodukcij upoštevala tudi koprodukcijska razmerja – odločila, da letošnji nagradi prejmejo igralec Gledališča Koper Rok Matek in ustvarjalci predstave *Trio* v izvedbi Gledališča Koper.

Ustvarjalci predstave *Trio* v produkciji Gledališča Koper – nagrada tantadruj za gledališki dosežek 2016

Gledališko-glasbena predstava *Trio* je redko viden primer uspešnega zlitja ustvarjalnih energij pri doseganju jasno zamišljenega uprizoritvenega cilja – v danem primeru je to komedija s songi, ki želi v prvi vrsti zabavati, vendar pri tem nikoli ne zapade v cenenost ali pretiranost, temveč svoj razvedrilni učinek gradi na temeljitim poznavanju žanrskih zakonitosti in njihovem upoštevanju pri odrski realizaciji. Hvaležno izhodišče za ta dosežek ponuja večje spisano besedilo Gašperja Tiča, ki v okretnih rimah stilizira prepoznavne življenjske situacije in značaje, vselej z mislijo na njihovo sočno prelitje v igralske stvaritve; režija Jake Ivanca komične nastaveke predloge premišljeno uglaši v skladno celoto, kjer lahko trojica nastopajočih – Uroš Smolej, Daniel Dan Malalan in Rok Matek – izkaže ves svoj razkošni komedijski (in tudi pevski) talent. Duhovita uprizoritvena podlaga, pretehtana režija in v igralskih sredstvih natančno odmerjeni nastopi se med seboj prežemajo gladko, skoraj neopazno; enotna, vendar pomenljiva kostumografija Lea Kulaša in koreografija Mihe Krušiča, ki v ravno pravi meri prispeva k humornosti dogajanja, le še podpirata pomensko in referenčno večplastnost predstave. Ta kljub vsej discipliniranosti v izvedbi sama sebe niti ne jemlje pretirano resno; in prav kolektivno prepletanje igrivosti ter samoironije jo zaznamuje z nevsakdanjo odrsko radoživostjo. (Utemeljitev žirije)

Rok Matek – nagrada tantadruj za igralsko stvaritev 2016 za vlogo Marije v *Triu* Gašperja Tiča v režiji Jake Ivanca in v produkciji Gledališča Koper

Marijo, dežurno žrtev draženja med sestrami Novak, Rok Matek ustvari kot krščansko togo vzgojeno žensko v poznih tridesetih letih, ki jo »pregreha« sicer mika, a ji globoko vsajeni sram in zadržanost preprečujeta, da bi dokončno strla okove vzgoje. V komedijsko podani zgodbi je ta figura kajpada prikazana s sočnim izražanjem lastnosti, kot je denimo jokavost – do te mere neodločna, da ob

Foto: Zdravko Primožič / FPA

poskusu glajenja spora njen predlog »Dčwe, dejmo se met fajn!« tako rekoč v trenutku pogori. Upodobitev plahe Korošice, ki v triu vzpostavi nasprotje s polsestrama, temperamentnima Primorkana, pa zajame še njene druge značajske poteze, mestoma tako na primer navdahnjenost z užaljenostjo oziroma jezo ali pa zabavanje ob lastnih štosih. Ti polno zaživijo v značilni obarvanosti Marijine narečne pripadnosti, igralsko naštudirane in govorno prepričljivo oblikovane, kar se navsezadnje zlije s samo prelevitvijo igralca v ženski lik, ki mu z značajsko natančno izdelano gestiko in mimiko občinstvo zlahka verjame. Zraven pa lahko še uživa ob njegovem spretno izpeljanem pevskem prispevku h koncertnim delom uprizoritve. (Utemeljitev žirije)

Foto: Zdravko Primožič / FPA

Boris Cavazza Tantadruj za življenjsko delo

Žirija za nagrado tantadruj za življenjsko delo, ki so jo sestavljali Marij Čuk (predsednik), Dušan Mlakar in Majda Suša, je nagrado soglasno podelila dramskemu igralcu Borisu Cavazzi.

Ujeti morje v kozarec je kot ujeti vse življenje in ves svet in celotno veselje v lastno telo. To uspe le redkim, preostali se, s spremenljivim uspehom, trudimo, da bi bilo tako. Boris Cavazza po tem življenjskem morju pluje veliko let, od rojstnega Milana do Trsta in Kopra in še in še in po številnih morjih umetniškega izražanja. Pristan mu je posredovanje besede, bolečine, veselja, sreče, padcev in vzponov, skratka čustev, ki se z izjemno potenco kažejo v njem samem, pa naj gre za odrsko ali filmsko izrazilo. Toda ne ustavi se, potešen, v končnem pristanu povednosti, kajti njegov umetniški iskateški nemir mu ne dovoli, da bi sedel na lovrih, ampak znova in znova preverja sebe in ustvarja nepozabne like. Vsakič, kot da bi bilo prvič. Na odru ali pred filmsko kamero se popolnoma utelesi v to, kar upodobljeni lik predstavlja, skozi tuje telo in misel pa pripoveduje tudi o sebi, o nas, tako, kot lahko govorita le gledališče in dober film. To uspeva velikim igralcem. Z Borisom Cavazzo je igralski poklic zlahtna prvina, ki gledalca sooča s položajem v družbi in s samim seboj, mu izvalja solzo in smeh in čudenje nad enkratnim artizmom izjemnega umetnika.

Številne vloge, številna priznanja in nagrade zgovorno pripovedujejo o Cavazzovi gledališki ustvarjalni poti, za katero se je odločil, potem ko je opustil mladostniško potepanje po tem obmejnem in večjezičnem prostoru, razpetim med Solkanom in Piranom, kjer je končal pomorsko šolo, razpet med boksom in večletnim službovanjem na ladjah. Številnim nagradam in priznanjem se pridružuje tudi primorski tantadruj. Kajti Boris Cavazza je našemu prostoru, prav tako kot vseslovenskemu, vtisnil neizbrisen pečat, opravil je pionirsko delo tudi na področju gledališke organizacije s soustvarjanjem Primorskega poletnega festivala. Po končani igralski akademiji v Ljubljani se je leta 1970 zaposlil v Trstu v Slovenskem stalnem gledališču in takoj opozoril na svoj talent. Za vlogo agenta Majerja v burki Jake Štoke *Moč uniforme* v režiji Maria Uršiča je prejel nagrado na komaj ustanovljenem mariborskem Borštnikovem srečanju, ki ga je pozneje okronalo tudi s prstanom za življenjsko delo. Neprecenljivo in odločilno vlogo, skupaj s Katjo Pegan, pa je imel Boris Cavazza pri ustanavljanju, razvoju in utrjevanju koprškega gledališča. Na Obali

Foto: Zdravko Primožič / FPA

je bilo treba na novo zagnati teatersko kolesje, izobraziti občinstvo, ga pritegniti v gledališče, predvsem mlade, ki zagotovo predstavljajo velik potencial prihodnosti ter so jamstvo za polno dvorano. Treba je bilo izbrati tudi primeren repertoar, pri čemer so bile Cavazzove izkušnje nepogrešljive. V Kopru je Boris Cavazza nastopil službo-poslanstvo kot edini poklicni zaposleni igralec v gledališki sezoni 2002/2003. Oblikoval je lik Fabricija v Goldonijevi *Krčmarici Mirandolini* v režiji Katje Pegan, v isti sezoni je tudi režiral *Samotni zahod* Martina McDonagha. Obema, igri in režiji, je v Kopru sledilo še veliko vlog in režij. Cavazzova igralska enkratnost in karizma sta bili odločilni pri tem, da je danes koprsko gledališče pravi obalni in obmorski biser.

Zato mu komisija za izbor nagrade, v sestavi Majda Suša, Dušan Mlakar in Marij Čuk, podeljuje tantadruja za življenjsko delo. **Utemeljitev zapisal Marij Čuk** ■

Ob nagradi tantadruj za življenjsko delo je Boris Cavazza konec maja prejel še eno visoko priznanje. Na **12. mednarodnem filmskem festivalu AsterFest**, ki je od 27. do 31. maja 2016 potekal v Strumici (Makedonija), je prejel posebno priznanje **za visoke dosežke v filmski umetnosti**. Čestitamo! ■

Foto: Zdravko Primožič / FPA

Med dogodki ob praznovanju 15. obletnice Gledališča Koper je na podelitvi nagrad premiero doživel tudi 50-minutni dokumentarni film *Gledališče ob morju – 500 in 15 ljubezni in gledališča* o zgodovini gledališkega ustvarjanja v Kopru, ki ga je po scenariju Mihe Trefalta v produkciji TV Koper – Capodistria posnel Goran Stoisavljevič. Film, ki se vrača v 15. stoletje, v čas prvih gledaliških predstav v Kopru, da bi lahko podrobneje predstavil gledališko ustvarjalnost v 19. in v prvi polovici 20. stoletja, se v svoji drugi polovici osredinja na profesionalne gledališke formacije, katerih dedič je današnje Gledališče Koper. Na sliki: ustvarjalci filma s tehnično ekipo.

Foto: Zdravko Primožič / FPA

Podelitev tantadrujev Nasmejana nagrajenca – igralca Boris Cavazza in Rok Matek (1); Župan MOK Boris Popovič, direktorica občinske uprave Sabina Mozeitič in Minister za kulturo Anton Peršak (2); člana komisije za nagrado tantadruj za življenjsko delo novinarka Majda Suša in režiser Dušan Mlakar ter »tantadrujevki«
gledališka kritičarka Zdenka Lovec in igralka Teja Glažar (3); slavnostna govornica Vesna Jurca Tadel iz Sektorja za umetnost Direktorata za ustvarjalnost Ministrstva za kulturo RS (4); Župan Boris Popovič z igralcema Sebastianom

Cavazzo in Gašperjem Tičem, avtorjem besedila zmagovite uprizoritve Trio (5); Mama in sin – scenografka Meta Hočevar in režiser Jaka Ivanc (6); dirigent, skladatelj in aranžer Patrik Greblo, v. d. direktorice SNG Nova Gorica mag. Neda Rusjan Bric in igralec SSG iz Trsta Vladimir Jurc (7); podžupan MOK Peter Bolčič in odgovorni urednik Primorskih novic Antiša Korljan s soprogo, novinarko Dnevnika Tatjano Tanackovič (8); v. d. direktorja Marjetice Koper Gašpar Gašpar Mišič s soprogo Tatjano Celarec in direktorica Avditorija Portorož Dragica Petrovič (9).

Pogovori o gledališču

Med dogodki ob praznovanju 15. obletnice Gledališča Koper smo v sodelovanju s časnikom Primorske novice pripravili tri javne pogovore s skupnim naslovom Nekoč, danes, jutri, na katerih smo z gledališkimi ustvarjalci, kronisti koprskih gledališke zgodovine ter z gosti iz tujine spregovorili o gledališču nekoč in danes.

Foto: Andraž Gombač

Na zadnjem pogovoru sredi aprila – po pričevanju obiskovalcev je obveljal za najuspešnejšega, najbolj sproščenega in najbolj iskrenega – so sodelovali igralka SNG Nova Gorica **Urška Taufer**, igralka in dobitnica študentske Prešernove nagrade **Patrizia Jurinčič**, scenograf **Voranc Kumar**, kostumograf **Andrej Vrhovnik**, režiserka **Renata Vidič** in filozof dr. **Mirt Komel**. Pri odgovoru na vprašanje o prihodnosti gledališča so si bili edini, da se gledališču in njegovim ustvarjalcem dandanes morda res ne piše najbolje, vendar se ne bodo pustili kar tako. ■

Nagrada za kostumografijo Barbari Podlogar

V tekmovalnem programu gledališkega festivala Dnevi Jurislava Korenića, ki je nastal na pobudo direktorja gledališča Kamerni teatar 55 Emirja Hadžihafizbegovića in je posvečen ustanovitelju tega gledališča, režiserju, producentu in gledališkemu teoretiku Jurislavu Koreniću, se je v festivalskih dneh, od 25. maja do 3. junija 2016, saraevskemu občinstvu predstavilo tudi naše gledališče s predstavo *Kdo se*

boji Virginie Woolf? Edwarda Albeeja v režiji Vita Tauferja. Med sedmimi tekmovalnimi predstavami in sedmimi podeljenimi nagradami je koprška uprizoritev oz. kostumografinja **Barbara Podlogar** prejela **nagrado za najboljšo kostumografijo**. Čestitamo! ■